

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALISTICKÉ METODY A POSTUPY
OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU**

Autor práce: Jakub Kraus

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná forma studia

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Kraus

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Pífbřram

Název bakalářské práce: Kriminalistické metody a postupy ohledání místa činu

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminalistic Methods and Procedures of Crime Scene Investigation

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Jaroslav Hovorka

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem práce bude charakterizovat kriminalistickou metodu ohledání, její doporučení a postupy, které lze využívat během reálného ohledání místa činu. Dalším vedlejším cílem bude představit prvotní úkony, které na tomto místě mohou provádět policejní orgány, identifikovat nejčastější chyby, kterých se na vybraných místech trestných činů mohou policisté dopouštět a navrhnout konkrétní opatření k jejich odstranění. Součástí práce bude také prezentace vybraných reálných případů z policejní praxe.

Student: Jakub Kraus	03.03.2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka	10.3.2021 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5.2021 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26.5.21 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31.5.2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, které bylo velice inspirující a kvalitní. Dále děkuji za cenné rady od kolegů OHS MOST a kolegů 3. OOK Praha II, kteří pomohli ke zkvalitnění teorie a praktické části.

ABSTRAKT

KRAUS, J. *Kriminalistické metody a postupy ohledání místa činu: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 60 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: Ohledání místa činu, kriminalistika, kriminalistické metody, kriminalistická stopa, Policie České republiky.

Kriminalistika je samostatná věda, která má úzkou návaznost na jiné forenzní vědy, proto je označována jako věda multidisciplinární. Z těchto vědeckých disciplín čerpá poznatky a přebírá využitelné objevy, které upravuje je pro svoje využití. Takto kriminalistika vytváří metody a postupy, které jsou následně ověřovány kriminalistickou praxí, kterou realizují jednotlivé složky Policie České republiky. Mezi tyto metody patří ohledání, které se v policejní praxi využívá k vyhledávání, zajišťování i v rámci zkoumání kriminalistických stop. Využívá se také k získání co nejpřesnějšího obrazu o místě činu nebo o místech nálezů kriminalistických stop, které umožňují policejním orgánům, které na místě činu nebyly získat představu o tom, jak místo vypadalo před, při i po ohledání a jaké stopy zde byly vyhledány a zajištěny.

ABSTRACT

KRAUS, J. *Criminalistic Methods and Procedures of Crime Scene Investigation*.
České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 60 pp.
Supervisor: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Key words: Crime Scene Investigation, Criminalistic, Criminalistic Methods,
Forensic Trail, Police of the Czech Republic

Criminology is a separated science that is very connected to other forensic sciences and that is why it is marked as a multidisciplinary science. It takes knowledge from these science disciplines and uses exploitable discoveries which adjusts for own using. This criminology creates methods and procedures which are consecutively verified by criminalistic practice which is realized by a police department of the Czech Republic. Among these methods we rank checking over which is commonly used for searching, finding out in a field of criminalistic clues. It is also used for getting the most particular idea about a crime spot or about spots of fount of criminalistic clues which helps police teams that were not at the crime scene to get an idea about how the place had looked before checking over as well as during and after it and which signs there were find out.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Odborné názvosloví	10
2.1 Pojem „KRIMINALISTIKA“	10
2.2 Kriminalistická stopa.....	12
2.3 Pojem „MODUS OPERANDI“	14
2.4 Kriminalistické otázky	16
2.5 Místo činu.....	17
3 Kriminalistická metoda ohledání a její právní vymezení	19
3.1 Ohledání	19
3.2 Zásady ohledání a druhy ohledání.....	20
4 Prvotní a neodkladné úkony na místě činu	27
4.1 Prvotní postupy policejního orgánu na místě činu	27
4.2 Porovnání postupů policistů ČR na místě činu a policistů USA.....	31
5 Kriminalistická taktika ohledání.....	33
5.2 Dokumentace průběhu a výsledku ohledání.....	37
6 Kazuistika	40
7 Rozhovor.....	43
Závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam zkratk	52
Přílohy	53

Úvod

Kriminalistika je samostatná věda, která umožňuje orgánům činným v trestním řízení, zejména pak policejním orgánům Policii České republiky (dále jen PČR), získávat důležité důkazní materiály na základě, kterých mohou jednoznačně zjistit skutečného pachatele konkrétní trestné činnosti. Kriminalistika objevuje, vyhledává, upravuje a doporučuje metody, postupy a prostředky, které je možné využít v kriminalistické praktické činnosti, zejména při ohledání místa činu. Výsledkem veškeré činnosti policistů na místě činu, pokud uplatní metodu ohledání místa má být vyhledání a zajištění kriminalistických stop, které ve svém identifikačním poli mohou nést důkazy, na základě, který je, možné zjistit konkrétního pachatele daného trestného činu. Nález a zajištění kriminalistických stop je tak „*alfou a omegou*“ vedoucí k získání důležitých důkazních prostředků pro další vyšetřování. Z tohoto důvodu je v této práci řešena problematika počínání policistů na místě činu, a to od příjezdu první hlídky na místo činu, až po jeho ohledání. Místo činu má dvě roviny, a to trestněprávní a kriminalistickou. Důležité je věnovat pozornost kriminalistické metodě ohledání místa činu, ale také právnímu vymezení. V rámci vyšetřování trestného činu je ohledání místa činu zásadním trestně právním úkonem a zároveň metodou kriminalistické praktické činnosti. Policejní činnost na místě činu policejním orgánům a jiným orgánům činným v trestním řízení (dále jen OČTŘ) může nastínit nebo je přímo vést, k právní kvalifikaci daného skutku, k objasnění činnosti pachatele na místě činu a může pachatele identifikovat. PČR a další OČTŘ mají nelehký úkol, a to zjistit pachatele protiprávního jednání, a také řádně objasnit jeho trestnou činnost, popř. identifikovat oběti jeho protiprávní činnosti. Tento úkol umožňuje těmto orgánům usnadňovat správné provedení prvotních úkonů prvosledových hlídek policie a také metody ohledání a správné provedení ověřených postupů na místě činu. Pokud provedeme porovnání s obdobnou činností např. v USA, zjistíme, že se činnosti policistů v České republice a USA příliš neliší.

Závěrem lze konstatovat, že pokud policejní orgány a jiné OČTŘ, správně pokud využívají metody, postupy a prostředky doporučené kriminalistickou vědou a jejich účinnost byla ověřena policejní praxí, pak vyhledání, zajištění dokumentace a zkoumání kriminalistických stop jim nebude činit výrazných problémů. Nelze však opomenout, že veškerá jejich činnost, musí také splňovat náležitosti vyžadované trestním právem.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce bude charakterizovat kriminalistickou metodu ohledání, uvést formy ohledání i zásady, které je třeba na místě ohledání dodržet a také popsat úkony, které je nezbytné na místě činu před ohledáním provést a formy, které trvale mohou dokumentovat činnost na místě ohledání. Součástí tohoto cíle bude cílem identifikovat nejčastější chyby, kterých se během ohledání místa činu mohou policisté dopouštět a navrhnout konkrétní opatření k jejich odstranění. Vedlejším cíle bude popis a objasnění vybraných kriminalistických pojmů.

Práce bude obsahovat celkem pět samostatných kapitol. V první budou vytyčeny cíle práce a budou uvedeny metody, které se uplatní při tvorbě této práce. Druhá kapitola bude věnována rozboru a popisu vybraných kriminalistických pojmů. Ve třetí kapitole bude prezentována kriminalistická metoda ohledání, přesněji ohledání místa činu. V čtvrté kapitole budou uvedeny prvotní úkony, které mohou provádět policisté na místě činu, budou zde objasněny a uveden jejich význam. Pátá kapitola bude zaměřena na taktiku provedení ohledání místa činu, budou zde uvedeny formy ohledání i zásady, které nemají být v rámci správného ohledání porušeny. V závěru práce bude provedeno zhodnocení, zda bylo dosaženo vytyčených cílů a budou zde uvedena opatření, která mají zabránit chybám policejních orgánů, při ohledání místa činu.

K tvorbě práce budou využity heuristické metody, metody logického myšlení, metody shromažďování, analýzy i syntézy získaných dat a metoda řízeného rozhovoru.

2 Odborné názvosloví

V této části práce bude proveden rozbor vybraných pojmů, které budou v textu používány.

2.1 Pojem „KRIMINALISTIKA“

Mezi první pojmy, které bude nezbytné blíže vysvětlit a popsat, patří pojem „*KRIMINALISTIKA*“. Ta je obecně chápána jako samostatný vědecký obor, který umožňuje orgánům činným v trestním řízení (dále je OČTŘ) získávat důležité důkazní materiály na základě kterých mohou jednoznačně zjistit skutečného pachatele konkrétní trestné činnosti.

Tento pojem byl definován mnoha vědci a znalci z různých oborů forenzních věd, zejména pak představiteli kriminalistické vědy. Pro tuto práci bude použita definice následujících autorů KONRÁD, STRAUS (2014, s. 12), kteří uvádí, KRIMINALISTIKA je obor: „*který zkoumá a objasňuje zákonitosti vzniku, zániku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání, a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací. Na tomto základě vypracovává metody, postupy, prostředky, operace a doporučení pro kriminalistickou praktickou činnost, bez ohledu na formální podmínky jejich využití v praxi různých policejních sborech.*“¹

Pro kriminalistiku, stejně, jako pro mnoho dalších vědeckých oborů je typické, že se neustále vyvíjí a zdokonaluje, protože ve svém zkoumání a pozvání kriminalistických stop a další jevů s nimi souvisejícími využívá nejnovější vědecké poznatky a moderní metody, postupy a prostředky.

Kriminalistická věda neustále přizpůsobuje svoje metody, postupy a prostředky dané době, tak aby bylo možné spáchaný trestný čin řádně objasnit a vinu prokázat konkrétní osobě. Kriminalistika je také základním pilířem poznání trestního konání pachatelů. Její objevy a jí ověřené metody, postupy a prostředky následně využívají ve své praktické činnosti policisté a jiné OČTŘ, a předkládá jim k využití metody, postupy a prostředky, kterými lze řádně objasnit spáchanou trestnou činnost a identifikovat jejich pachatele.

¹ KONRÁD, Zdeněk a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. s. 12

Kriminalistika, jako každý samostatný vědní obor má také svůj předmět, kterým jsou zákonitosti, jež se týkají kriminalistických stop. Proto kriminalistická věda zkoumá:

1. **vznik, trvání a zánik stop** a dalších relevantních informací o spáchaných trestných činech,
2. **vznik, vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop,**
3. **jejich dokumentace a**
4. **následné zkoumání stop**, pro další získání relevantních informací o spáchaném trestném činu.²

Ad 1) Kriminalistická nauka zkoumá, zjišťuje a popisuje, za jakých podmínek může vzniknout kriminalistická stopa v různém reálném a materiálním prostředí, ať už vědomím jednáním pachatele, či bez jeho vědomí. A právě poznání vzniku, trvání a zániku kriminalistických stop je pro kriminalistickou praxi důležité, neboť kriminalističtí specialisté a odborníci mohou tak rychleji, snadněji a sofistikovaněji vyhledávat, zajišťovat, dokumentovat a následně také zkoumat kriminalistické stopy z místa činu.

Ad 2) Kriminalisté při vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop využijí nejmodernějších metod a postupů, které jim doporučuje kriminalistická věda, a které i musejí osvojit. To umožňuje kriminalistům vyhledat kriminalisticky relevantní stopy na reálných místech, tak aby nedošlo ke zbytečnému prodlení a také zamezit vyhledávání irelevantních. Kriminalistika jim také dává návod, jak vyhledávat, zajišťovat a dokumentovat kriminalistické stopy, tak aby byly využitelné v dalším procesu kriminalisticko-technického zkoumání, a aby byly následně využitelné jako důkaz pro další činnost jiných OČTŘ.

Ad 3) Po vyhledání kriminalistické stopy následuje její zadokumentování a zajištění. Zadokumentováním kriminalistické stopy se rozumí její zachování na příslušný nosič. Nosičem lze uvést fotoaparát, kterým kriminalista vyfotografuje kriminalistickou stopu, a tím „uchová“ její přesné umístění v prostoru, a případnou strukturu před jejím zajištěním. Následným zajištěním kriminalistické stopy dochází již k manipulaci se stopou příslušným kriminalistou. Stopa se zajišťuje mnoha způsoby. Lze ji z místa zajisti tzv. „in natura“, daktyloskopickou fólií, sádrovým odlitkem, a dalšími kriminalistickými metodami, prostředky a postupy.

² PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 6

Ad 4) Po zajištění a zadokumentování kriminalistické stopy se konkrétní stopa postupuje na konkrétní kriminalisticko-technický odbor odboru kriminalistické techniky a expertíz (dále jen OKTE), kde odborníci a znalci konkrétního kriminalisticko-technického odboru provádějí zkoumání zaslané stopy. Na těchto pracovištích, která spadají pod Policii České republiky (dále jen PČR) se kriminalistické zkoumají za využití moderních a osvědčených metod, postupů a prostředků. Smyslem takového zkoumání je zjistit a zadokumentovat pro účely policejních orgánů a jiných OČTŘ takové informace a markanty, které mohou jednoznačně identifikovat osobu, které na místě činu zanechala kriminalistické stopy, a přinést také informace o způsobu provedení, o chování pachatele a o jeho vlastnostech, ale také o činnosti oběti na místě činu.

2.2 Kriminalistická stopa

Druhým důležitým pojmem, který je nezbytné v této části práce objasnit je pojem: „**KRIMINALISTICKÁ STOPA**“. I tento pojem byl definován hned několika autory kriminalistické odborné literatury. Pro tuto práci bude využit pojem, který uvádějí autoři PROTIVINSKÝ, KLŇAVA (2007, s.14). Jejich definice kriminalistické stopy zní: „*Kriminalistická stopa je změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně, místně a časově souvisí s vyšetřovanou událostí. Obsahuje kriminalisticky a (nebo) trestněprávně relevantní informaci. Je zjistitelná a využitelná dostupnými kriminalistickými (přírodovědnými, technickými, taktickými) metodami, prostředky a postupy.*“³

Kriminalistická stopa se obecně považuje za zdroj informací, o tom, kdy a kde byl čin spáchán, zpravidla trestný čin, kdo je jeho pachatelem, jaký byl jeho motiv, jaké nástroje pachatel k jeho uskutečnění použil. Kriminalistická stopa může obsahovat kriminalisticko-taktické i technické informace, které mohou policejní orgány ve své činnosti využívat. Proto následné zkoumání zajištěných kriminalistických stop přispívá k poznáním obsahu kriminalistické stopy a umožňuje OČTŘ objasnění dané události.⁴

Za kriminalistické stopy, jsou obecně označovány změny v každém **materiálním prostředí**, ale také i ve **vědomí lidí**. Tyto stopy vznikají zákonitě, ať za přispění člověka nebo bez jeho vědomí. Z vyhledané a následně zajištěné kriminalistické stopy musí být dekodovány relevantní informace o jednání pachatele a jeho způsobu spáchání, aby poté

³ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 14

⁴ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 6

mohlo dojít k prokázání odpovídajících souvislostí v jeho jednání s vyšetřovanou událostí.⁵ Proto je na místě zmínit vlivy, které negativně ovlivňují trvání kriminalistických stop, tedy stopy znehodnocují nebo jsou příčinou jejich zániku. Tyto negativní vlivy můžeme rozdělit na vlivy:

- a) náhodné
- b) zákonité.

Ad A) Náhodné vlivy odborné literatury dělí na úmyslné zásahy a neúmyslné zásahy. Za **úmyslné zásahy** je považováno jednání osobou nebo osobami na místě činu, které má zájem zmařit identifikaci pachatele, tj. tyto zásahy vedou ke zneškodnění nebo změně struktury kriminalistických stop, tak aby nedošlo k přímé identifikaci pachatele (zahlázení stop). **Neúmyslné zásahy** mohou mít obdobný charakter jako úmyslné zásahy, jelikož byly také vytvořeny osobou či osobami, ale zde již chybí úmysl a složka lidského jednání, tj. neúmyslným jednáním pachatele na místě činu dochází k poklesu informační hodnotě dané kriminalistické stopy.⁶

Ad B) Zákonité vlivy se musí projevit ve shodě s přírodními zákony a zákonitostmi, které se projevují až po vzniku kriminalistické stopy. Jejich působení má různou intenzitu, proto jej kriminalističtí odborníci dále dělí na:

1. Obecně působící – jevy se na kriminalistické stopě projevují ve větší či menší míře, a to na všech kriminalistických stopách.
2. Selektivně působící – tyto jevy se projevují jen na určitých druzích kriminalistických stop.⁷

Avšak musíme si uvědomit, že každá stopa se **znehodnocuje** nebo přímo **zaniká** v důsledku dalších různých vlivů. Do dalších vlivů můžeme zařadit atmosférický vliv, např. sluneční záření, déšť a další.⁸

⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 6

⁶ KONRÁD, Zdeněk a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7 s. 60

⁷ KONRÁD, Zdeněk a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7 s. 60

⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 6

2.3 Pojem „MODUS OPERANDI“

Třetím důležitým pojmem je pojem „*MODUS OPERANDI*“ trestného činu, Tento pojem se váže k opakované trestné činnosti konkrétního pachatele. Modus operandi trestného činu, tedy osvědčený způsob páčání daného druhu trestného činu. Jde o prověřené postupy pachatele na více místech spáchaný obdobných nebo skutkovou podstatou stejných trestných činů. Přitom jeho jednání má stejné či obdobné znaky, které byly zjištěny při již dříve spáchaných trestných činů.⁹

Kriminalistika v tomto případě vychází z kriminalistické a policejní praxe, která shromáždila průkazné poznatky o tom, že pokud se pachateli osvědčí jistý způsob páčání konkrétní trestné činnosti, neustále ho opakuje. U takového způsobu jednání rozlišujeme komponenty a determinanty, které jsou souhrnem činitelů určujících a spoluvytvářejících psychický vývoj jedince.

Komponenty „MODU OPERANDI“, tedy skladebné prvky jednání, které dělíme na:

1. dějové a
2. věcné

Ad. 1) Dějové komponenty – jsou to takové komponenty, které pachatel projevuje svou fyzickou aktivitou, tzv. navenek, a takto aktivita obsahuje:

1. somatické a motorické akty – zde se jedná o pohyby člověka, tj. držení těla, chůze, mimika, gestikulace
2. psychické akty – daný výběr vhodné objekt útoku, určení času provedení apod.

Ad. 2) Věcné komponenty – v tomto případě se jedná o věc, resp. nástroj, který pachatel použil ke spáčení daného trestného činu, např. páčidlo použité k vloupání, zbraň k loupežnému přepadení, maskování, ale i dopravní prostředek atd.¹⁰

Determinanty „MODU OPERANDI“, jsou souhrnem činitelů určujících a spoluvytvářejících psychický vývoj jedince, a tyto determinanty dělíme na:

1. objektivní a
2. subjektivní.

⁹ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANĀ. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 8

¹⁰ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANĀ. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 8

Ad 1) Objektivní determinanty jsou ty, které nezávisí na vůli pachatele. Sem patří povětrnostní podmínky, bezpečnostní opatření nebo stav na místě činu před a při páčání trestné ho činu, ale pokud je čin páčán bez rozmyslu pachatele, tedy pokud, jde o trestné činy páčané v afektu, pak takovými determinanty mohou být i také čas provedení, oběť nebo místo povedení.

Ad 2) Subjektivní tyto determinanty jsou již vázány na osobu pachatele. Mezi tyto determinanty řadíme pak jeho:

- a) somatické vlastnosti – fyzická síla pachatele, pohyb, tělesné preference, znalosti bojového umění a další
- b) psychické – temperament, rozumové schopnosti, psychické poruchy, zájmy pachatele
- c) zkušenost pachatele – zda již v minulosti páchal trestnou činností a jeho následné zdokonalení v dané páčané trestné činnosti a zisk zkušeností
- d) pohlaví – zda je pachatel muž či žena, jelikož žena má z pravidla menší fyzickou zdatnost, jak muž.
- e) věk – věkem přibývají zkušenosti v páčání trestné činnosti, kdy mladší jedinci spíše páchají trestnou činností formou spolupachatelství.
- f) vzdělání – pokud by pachatel byl vzdělán jako zámečník, je zde možnost využití vzdělání, ke spáčání trestné činnosti. ¹¹

VÝZNAM MODUS OPERANDI PRO KRIMINALISTIKU. Modus operandi má vysoký význam pro kriminalistickou praxi. Je důležitý pro tvorbu vyšetřovacích verzí a v procesu kriminalistické identifikace konkrétního pachatele daného druhu trestných činů. Kromě toho, jsou v policejní praxi na základě zjištěných informací z modu operandi vedeny automatizované systémy tzv. „**Modus operandi systém**“ (dále jen MOS), do kterých se ukládají informace o jednání pachatele, o způsobu provedení, o použitých nástrojích apod. Ty pak slouží k profilování a vytipování pachatelů zvláště závažných trestných činů, mezi něž řadíme vraždy, znásilnění, aj.

¹¹ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANĀ. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 8

„MOS“ eviduje známé pachatele a jejich postupy při páchání trestných činností, ale i neobjasněné trestné činy, z důvodu dalšího získání relevantních informací, které by později mohly vést k objasnění dosud neobjasněných trestných činů.¹²

Kriminalistická praxe využívá poznatků uložených v systému MOS může vytyčovat kriminalistické verze, které dále dělíme na:

- **vyšetřovací verze** se v policejní praxi vytyčují dle daných událostí, a je určena k objasňování a vyšetřování kriminalisticky relevantních informací.
- **operativní verze** slouží k vyhledávání především latentních kriminalistických událostí (úplatkářství, podvody atd.),
- **operativně pátrací verze** se zaměřuje na pátrání po osobách (pohřešovaných, podezřelých, uprchlých vězňů apod.).¹³

2.4 Kriminalistické otázky

Dalším důležitým pojmem, který bude nezbytné objasnit je pojem „**KRIMINALSTICKÉ OTÁZKY**“. Odborná literatura uvádí, že je kriminalističtí experti shodli na sedmi základních kriminalistických otázkách, které zní: „**Kdo?, Co?, Kdy?, Kde?, Jak?, Proč?, Čím?**“

Tyto kriminalistické otázky by měly přinést odpovědi, které se týkají osoby pachatele, svědka, způsobu provedení nebo motivu apod. V policejní praxi jejich obsah může určit:

- **KDO** – subjekt (fyzická osoba, právnická osoba, speciální subjekt), z hlediska policejní praxe jde tedy hlavně o pachatele, ale i oznamovatele, oběť či svědka
- **CO** – tedy co se stalo? Jaké protiprávní jednání bylo spácháno; jde o trestný čin např. krádež vloupáním, přestupek, nebo nejde o protiprávní jednání
- **KDE** – místo události, kde došlo ke spáchání protiprávního jednání, tj. místo činu, ale jde také o místo úkrytu podezřelé osoby, místo nálezu odcizených věcí, místo oznámení události apod.
- **KDY** – datum a čas spáchání protiprávního jednání, tj. může se jednat o konkrétní časový údaj, nebo také o časový úsek od – do

¹² PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANĀ. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s. 9-10

¹³ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANĀ. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 s.76

- JAK – modus operandi, tj. způsob spáchání protiprávního jednání. Tedy může se jednat o krádež vloupáním, pachatel použil dosud nezjištěný nástroj k překonání překážky (např. k vypáčení dveří) a jak následně odcizil věci (např. jízdní kolo).
- ČÍM – čím bylo spácháno protiprávní jednání. Jinak řečeno, jaký nástroj nebo předmět ke spáchání trestného činu pachatel použil (např. dopravní prostředek, střelnou zbraň, podvod atd).
- PROČ – z jakého důvodu došlo ke spáchání protiprávního jednání. Tedy, jaký byl motiv pachatele ke spáchání protiprávního jednání (např. finanční hotovost, motorové vozidlo, msta apod.).

Následným šetřením a výslechy svědků, oběti či pachatele získávají kriminalisté následující odpovědi, které mají přinést informace k příčinnému vztahu (např. mezi pachatelem a danou událostí či obětí), následku (následek jednáním pachatele) a popřípadě ke škodě (majetková či újma na zdraví nebo životě).

2.5 Místo činu

Místo činu z hlediska kriminalistiky a trestního práva je velmi důležitým pojmem. CHMELÍK (2005, s. 13) ve své definici tohoto pojmu uvádí, že : *„má svůj teoretický a praktický význam, a i když jde o ryze kriminalistický pojem, uplatňuje se i v právní praxi, má tedy i význam právní, zejména při vymezení skutku, a také při stanovení místní příslušnosti, která je odvozována od místa spáchání trestného činu. Můžeme tedy provést základní rozdělení místa činu ve smyslu kriminalistickém (místo činu) a ve smyslu trestněprávním (místo trestného činu).“*¹⁴

Místo činu z hlediska kriminalistiky je místo, kde pachatel realizoval jednání, které bezprostředně souvisí s místem spáchání. Je to místo, kde byl čin spáchán, ale i další možná místa, kde se mohou nacházet související stopy s danou prověřovanou událostí. V kriminalistice se pracuje s dvojitým pojetím místa činu, tedy pojetím duální, které v sobě zahrnuje pojetí místa činu v užším slova smyslu a širším slova smyslu.¹⁵

V užším slova smyslu chápeme „*místo činu*“ jako místa, která bezprostředně souvisejí s místem činu. Na takovém místě je prováděno klasické ohledání místa činu, ale u míst, kterým chybí bezprostřední souvislost s daným místem činu, se zpravidla nemusí

¹⁴ CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3 s. 13

¹⁵ CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3 s. 13

provádět přímé ohledání, ale provádí se zde procesní úkony jako např. domovní prohlídka.¹⁶

V širším slova smyslu jsou „*místem činu*“, místa, která předcházela či následovala spáchání činu. Mezi tyto místa můžeme zařadit místa, kde docházelo k plánování spáchání trestného činu, ale také uschování lupu či zbraně použité při spáchání trestného činu a další.¹⁷

CHMELÍK (2005, s. 16) uvádí: „*v čem se všichni autoři shodují je, že místo činu je určitou součástí prostoru, ve kterém došlo k prověřované události. Ze samotného označení „čin“ lze konstatovat, že jde o jednání člověka, kterým zasahuje do materiálního prostředí a vyvolává tak prověřovanou událost*“¹⁸

K pojmu „*místo činu*“ lze dále dodat, že trestná činnost je spáchána v určitém materiálním prostředí. Určitým předmětem poznání je jev, který vznikl na základě jednání konkrétní osoby nebo působením přírodních sil. Uvedený jev se začne odrážet působením uvedených subjektů v určitém místě a času, proto tedy jejich činnost v určitém materiálním prostředí zanechá relevantní informace k prověřovaným skutečnostem spáchaného trestného činu. Každému trestnému činu předchází vliv těchto subjektů na reálné prostředí nebo odraz jejich působení vzniká při páchání daného trestného činu anebo probíhá po spáchání trestného činu. Proto je „*místo činu*“ důležitým předmětem kriminalistického poznání.¹⁹ Pak lze konstatovat, že „*místo činu*“ je tedy prostor, kde došlo ke spáchání protiprávního jednání, jsou zde zjištěny kriminalisticky relevantní změny, tedy kriminalistické stopy, které obsahují informace, které poukazují na postup pachatele a jeho jednání na daném místě.

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že zde byly popsány a rozebrány vybrané kriminalistické pojmy, jejichž je stěžejní pro porozumění další části této práce.

¹⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9. s. 286

¹⁷ CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3 s. 13-15

¹⁸ CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3 s. 16

¹⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9. s. 272

3 Kriminalistická metoda ohledání a její právní vymezení

Policejní orgány a jiné OČTŘ dokumentují stav, situaci a kriminalistické stopy, které byly vyhledány a zajištěny na místě činu, a to v rámci kriminalistické metody, kterou je „OHLEDÁNÍ“. Tato metody se v policejní praxi využívá nejen na místě činu, ale také se uplatní u jednotlivých objektů, na kterých je třeba zjistit kriminalisticky relevantní informace.

3.1 Ohledání

Kriminalistická metoda ohledání – je jednou z kriminalistických metod, která přispívá k odhalení konkrétního pachatele trestného činu, ke zjištění skutečného stavu na místě činu a vyhledání a zajištění kriminalistických stop pro další kriminalisticko-technické zkoumání.²⁰ K této metodě se váže více definic publikovaných odborníky a znalci oboru kriminalistiky. Pro tuto práci bude využita definice autorů Pješčak a kol. (1986, s. 151), která uvádí: „*Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události za účelem jejího poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.*“²¹

Kriminalistika doporučuje, aby se ohledání provádělo tak, že policejní orgán nebo jiný OČTŘ bezprostředně pozoruje místo činu, jeho stav a děje na něm, a následně pak zjišťuje, zajišťuje, dokumentuje a následně hodnotí materiální situaci nebo stav objektu, majících příčinný vztah k dané prověřované události. Podstatou této kriminalistické metody tedy je bezprostředně svými smysly poznávat fakta o události a následně i její charakter, který má důkazní význam, ale i význam kriminalisticko-technický.²²

Pro OČTŘ má kriminalistická metoda ohledání vysokou prioritu v rámci odhalování, objasňování a následného vyšetřování trestných činů. Prostřednictvím této metody se zjišťuje, zajišťuje, zkoumá a následně dokumentuje důležitá a podstatná část kriminalisticky významných stop a pachatele. Následným výsledkem ohledání, zvláště výsledkem ohledání místa činu je pro OČTŘ důležité správné stanovení a zaměření další

²⁰ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 47

²¹ PJEŠČAK, Ján. a kol.: *Kriminalistika*, Praha: Vydavatelství Naše vojsko nakladatelství a distribuce knih, 1986. ISBN 28-079-86. s. 151

²² KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 47

činnosti v rámci vyšetřování. Kriminalisté si vytvoří představu o charakteru dané vyšetřované události, a o dalších důležitých okolnostech. Příkladem lze uvést příčinný vztah s prověřovanou událostí, podmínka vzniku a o subjektu (pachateli), který jej vyvolal.²³

Cílem policejního sboru a služby kriminální policie a vyšetřování je zdokonalovat taktiku a praktické provádění ohledání, a to za využití poznatků kriminalistiky, tak aby se zamezilo k chybám, které by vedly k neodstranitelným nedostatkům, které poté ztěžují, v nejhrošim případě zcela znemožní, odhalení páchané trestné činnosti a její následné vyšetření.²⁴

Z tohoto důvodu si kriminalisté stanovují cíle ohledání, mezi které kriminalističtí odborníci řadí následující:

- Vyhledání, následné zajištění a dokumentace stop, včetně veškerých relevantních informací, které s událostí souvisejí.
- Zjištění a objasnění vzniku a průběhu dané události.
- Odhalení významných kriminalistických okolností. Lze uvést např. motiv, relevantní informace pro ujasnění modus operandi a následné plánování vyšetřování, které může přinést relevantní informace o mechanismu spáchání činu a jeho pachateli.²⁵

3.2 Zásady ohledání a druhy ohledání

Príslušníci PČR a jiné OČTŘ, pokud využívají kriminalistickou metodu „OHLEDÁNÍ“ musejí se řídit zásadami, které kriminalistika stanovila pro ohledání místa činu i jednotlivé objekty.

Zásady ohledání místa činu, které stanovila kriminalistická nauka, kterými jsou:

- a) neodkladnost ohledání
- b) nenahraditelnost ohledání

²³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 47

²⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 48

²⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 48

- c) neopakovatelnost ohledání
- d) vedení ohledání jedním vedoucím, který řídí činnost policistů na místě ohledání, kterým bývá zpravidla vyšetřovatel SKPV.²⁶

Ad a) Zásada neodkladnosti ohledání místa činu, je vnímána jako potřeba vykonání ohledání **ihned, a bez zbytečného** odkladu, po spáchání protiprávního jednání. Tato zásada má zabránit tomu, aby došlo k nějakým změnám na místa činu před provedeným ohledáním. Takovou změnu může zapříčinit povětrnostní podmínky. Vlivem počasí stopy mohou ztrácet relevantní informace k získání důležitých poznatků a důkazů o spáchané činnosti.²⁷

Ad b) Zásada nenahraditelnosti ohledání místa činu. Ta spočívá v tom, že je zde bezprostřední vnímání a hodnocení dané situace na místě činu, které nelze ničím jiným nahradit. Místo činu „předává“ kriminalistům důležité kriminalistické informace o spáchaném skutku. A proto, je ohledání místa činu nenahraditelnou a nedílnou součástí kriminalistického vyšetřování.²⁸

Ad c) Zásada neopakovatelnosti ohledání místa činu. V praxi je tato zásada některými kriminalisty rozporována. Důvodem je to, že si někteří kriminalisté myslí, že ohledání místa činu není neopakovatelným úkonem. V praxi se totiž často děje, že místo činu musí být znovu ohledáno, a to většinou z prostého důvodu. Důvodem pro opakované ohledání je pochybení policistů či kriminalistů na místě činu a skutečnost, že nedošlo k řádnému ohledání místa. Avšak odborná literatura uvádí: „*ohledání vyjadřuje potřebu, bezprostředního vykonání po skutečnosti, která se udála. Tento postup, by měl být realizovaný okamžitě, bez zbytečného odkladu, jelikož místo činu může podléhat změnám.*“²⁹ Tím ztrácí kriminalistický tým relevantní informace.³⁰

Ad d) Zásada vedení ohledání jedním vedoucím. Tato zásada umožňuje včasné korigování činnosti podřízených policistů a přehledné vedení ohledání jedním vedoucím na místě činu, i když v současné době nemusí být vždy zcela fundované. Tato zásada

²⁶ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

²⁷ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

²⁸ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

²⁹ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

³⁰ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

slouží k vytvoření výjezdové skupiny SKPV, tj. stanoví se vedoucí ohledání místa činu, který bude na daném místě velet a korigovat činnosti policistů během ohledání. Dochází k náležitému rozdělení jednotlivých rolí konkrétních policistů. To vše proto, aby na místě činu nevznikl chaos či nějaký rozruch, který by zapříčinil znehodnocení stop nebo dokonce nečinnost policistů. Nedostatky při ohledání, by zamezily řádné objasnění věci.³¹ Mezi **ohledání** řadíme také **ohledání kriminalisticky významných míst, kterými jsou nejčastěji:**³²

1. Místo činu.
2. Místo nálezu – prostor, nebo jeho část, kde byl nalezen kriminalisticky relevantní objekt.
3. Místo zjištění protiprávního jednání.³³

Místo činu je prostor, na kterém se pachatel dopustil jednání, které podle následků vykazuje znaky protiprávního jednání.

Místo nálezu lze zařadit do místa činu v širším slova smyslu, tj. místo nálezu je prostor, kde byl nalezen objekt, který má kriminalisticky relevantní informaci. Jedná se tedy o místo, kde pachatel nevykonal spáchání daného činu, ale má přímou souvislost s danou prověřovanou událostí. Příkladem můžeme uvést loupežné přepadení benzínové stanice. Pachatel po spáchání loupežného přepadení odcizenou finanční hotovost s útočnou zbraní ukryl nedaleko od místa činu do lesního porostu. Zde byla zbraň i hotovost kriminalisty nalezena, takové místo se označí jako místo nálezu, které má souvislost s prověřovanou událostí.³⁴

Místo zjištění jedná se zejména o činy, které byly spáchány v dopravě, tj. vyšetřující orgán má k dispozici jen jednu část místa ohledání. Protiprávní jednání **bylo zjištěno** ve městě Most (např. vozidlo v celostátním pátrání vedené jako odcizené), ale k protiprávnímu jednání (odcizení předmětného vozidla) došlo v Ústí nad Labem.

³¹ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. s. 231

³² PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 236

³³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 237

³⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 237

Místem zjištění je tedy město Most. Následuje místní příslušnost vyšetřujícího policejního orgánu.³⁵

Dále je nutno zmínit, že pro ohledání místa činu jsou stanovena kritéria klasifikací, těmito kritérii je duální dělení ohledání, pod kterým rozumíme ohledání

- a) podle charakteru ohledávaného objektu a**
- b) podle posloupnosti ohledání.**

Ad a) Ohledání podle ohledávaných objektů můžeme dále dělit na:

- **mrtvoly**
- **stop**
- **dokumentů**
- **výpočetní techniky**
- **zvířat**
- **těla živé osoby**

Ohledání mrtvoly – u ohledání mrtvoly se provádí detailní ohledání až na pitevně, zde je přítomen soudní znalec, který pitvu provádí a následně sepíše znalecký posudek o výsledcích pitvy. V některých případech je pitvě přítomen i vyšetřovatel SKPV. Ohledání mrtvoly je zpravidla započato již na místě činu. Ohledání mrtvoly se na místě činu nazývá orientačním ohledáním za využití kriminalistických metod a postupů v přítomnosti soudního znalce či koronera, který provádí ohledání.

Cílem je získání základních informací, které určí okolnosti úmrtí a pravděpodobné příčině smrti, tj. zda se jedná o sebevraždu či mrtvola nese na těle známky fyzického násilí, a mohlo by se tedy jednat o vraždu. V neposlední řadě se na místě kriminalisté snaží zjistit totožnost zemřelé.³⁶

Ohledání stop. U ohledání stop je důležité uvést, že stopa vzniká v různém materiálním prostředí. Mezi ně můžeme zařadit stůl, dveře, zbraň, osoby, sklo, porcelán

³⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 237

³⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 238

apod. Ohledání stop se provádí v laboratořích či speciálních úředních místnostech k tomu stanovených.

Ohledání dokumentů – prioritou ohledání dokumentu je jeho obsah. O čem daný dokument pojednává, a kým byl sepsán či vytvořen. Zkoumáním má být také zjištěno, zda se jedná o padělaný dokument či nikoliv. Dále zda obsahuje originální podpisy osob, které dokument vlastnoručně podepsaly. U dokumentů se provádí ohledání veškerého příslušenství k danému dokumentu, tj. pokud se u dokumentu nachází obálka, tak se ohledává i samostatná obálka. U dokumentů se provádí fotodokumentace daného obsahu. Následně se dokument zajistí tzv. in – natura (se rozumí **zajištění stopy** v její skutečné materiální podobě tak, jak byla vyhledána na místě), z důvodu dalšího zkoumání. Zkoumání provádí OKTE, oddělení písmoznalectví.³⁷

Ohledání výpočetní techniky – výpočetní technika a její součásti se ohledávají nejen jako věc, ale i její zapojení do sítě, hardwarové specifikace a softwarová vybava výpočetní techniky. Pokud s výpočetní technikou bylo pácháno protiprávní jednání, kriminalisté zajistí výpočetní techniku a předají ji na příslušné oddělení OKTE.³⁸

Ohledání zvířat – při ohledání zvířat se dokumentuje stav zvířete, jeho podmínky pro život, daný chov příslušného zvířete. Při ohledání zvířete je zpravidla přijat znalec, a to z odboru veterinářství.

Ohledání těla živé osoby – prohlídka těla a jiné podobné úkony jsou uvedeny v §114 zák. č. 141/1961 Sb., Trestní řád. Zde se jedná o úkony spojené s vyšetřováním, které je důležité pro získání informací, zda se na těle uvedené osoby nacházejí relevantní stopy. Mezi takové stopy lze zařadit podlitiny, otoky, škrábance a další, tyto stopy vznikají při fyzickém násilí. Dále se mezi stopy řadí tetování, která kriminalistům pomáhají k identifikaci osoby či přiřazení osoby k extrémistické skupině.³⁹

Ad b) Podle posloupnosti odborná literatura popisuje tři druhy ohledání, mezi které řadíme:

³⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 238

³⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 239

³⁹PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 239

- prvotní ohledání,
- opakované ohledání,
- doplňující ohledání.

Prvotní ohledání, jak již z názvu vyplývá, že určitý objekt byl ohledán v dané věci poprvé. Prvotní ohledání se řadí mezi nejefektivnější ve smyslu zisku většího množství relevantních informací k dané události. OČTŘ mají objekt nepozměněn od doby spáchání daného skutku, tj. s objektem nikdo před ohledáním nemanipuloval mimo jednání pachatele, a z tohoto důvodu je prvotní ohledání nejvěrnějším odrazem jednání pachatele na místě činu.⁴⁰

Opakované ohledání je druh ohledání, ke kterému se přistupuje, pokud při prvním ohledání nebyly vhodné podmínky k ohledání. Opakované ohledání se tedy provádí, jestliže působením negativních podmínek, by došlo ke zmaření ohledání, anebo vyšetřováním bylo zjištěno, že na místě činu či věci se mohou nacházet další relevantní informace, které nebyly při prvotním ohledání zjištěny. Ohledávaný objekt je tedy ohledáván již opakovaně.⁴¹

Doplňující ohledání. Jeho podstatou je dodatečné ohledání předmětů, nebo jejich částí anebo míst již ohledávaných objektů.⁴²

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že kriminalistická metoda ohledání, je jednou ze základních metod, kterou používají policisté (podle § 158 odst. 3 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád je uvedeno **provádět ohledání věci a místa činu.**)⁴³, popř. jiné OČTŘ k tomu, aby vyhledaly, zajistily, zadokumentovaly kriminalistické stopy, a nechaly tyto stopy zkoumat. Je to tedy metoda, kterou lze získat důkazní materiály na základě kterých, lze usvědčit konkrétní osobu páchající trestnou činností. Kromě kriminalistiky je ohledání upraveno trestním řádem. V §113 TR jsou uvedeny

⁴⁰KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 50

⁴¹KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 50

⁴² KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 51

⁴³ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7687-7. s. 195

následující podmínky ohledání: „*mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení. K ohledání se zpravidla přibere znalec. Protokol o ohledání musí poskytovat úplný a věrný obraz předmětu ohledání. Mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky*“.⁴⁴ Kriminalistika ustanovení trestního řádu implementuje do svých metod a postupů v ohledání místa činu.

⁴⁴ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-240-1. s. 172

4 Prvotní a neodkladné úkony na místě činu

Prvotní a neodkladné úkony jsou úkony, které zpravidla provádějí prvosledové hlídky police, hlídky obvodních a místních oddělení policie na místech, která jsou později označována za místa trestných činů. Dalo by se shrnout, že se vlastně jedná o soubor vhodně navazujících úkonů, zákroků a opatření, kterými je eliminována činnost pachatelů, je zajištěna ochrana života a zdraví obětí a jsou zachovány podmínky na místě zásahu tak, aby bylo možné provést ohledání místa činu.

4.1 Prvotní postupy policejního orgánu na místě činu

V prvotní řadě je nezbytné, aby všichni policisté znali obsah, význam a způsoby provedení prvotních a neodkladných úkonů na místě činu. Správnost a znalost neodkladných a neopakovatelných úkonů je extrémně důležité pro zdárné získání kriminalisticky relevantních informací a stěžejních důkazních prostředků z místa činu. Z policejní praxe lze uvést nejčastěji prováděné prvotní a neodkladné úkony, které policisté provádějí po příjezdu na místo kriminalisticky relevantní události. Mezi takové úkony policisté řadí:

1. **Překažení probíhajícího protiprávního jednání**, a zadržení osoby přistižené při páčání trestného činu, což je při příjezdu na místo události je primárním cílem jejich konání.
2. **Poskytnutí první pomoci a zabezpečení lékařského ošetření zraněným osobám**, tedy konání policistů po eliminaci probíhajícího protiprávního jednání a případně zabezpečí technickou nebo jiné pomoci v rámci krajní nouze, např. požádají o přivolání složek IZS.
3. **Jiné úkonů k zabránění dalších škodlivých následků**, zejména odstranění nebezpečného předmětu, upozornění na nebezpečný předmět, zvláště na překážku na silnici nebo na železnici, vyklizení širšího prostoru v případě možnosti výbuchu, požáru, otravy, infekce, aj.,
4. **Bezprostřední pronásledování osoby podezřelé** ze spáchání trestného činu a její zajištění (zadržení), což je spojeno velmi často s použitím nějakých donucovacích prostředků např. použitím hmatů, chvatů, kopů, obušku nebo přiložením pout.
5. **Pátrání po čerstvé stopě** s cílem zajistit (zadržet) pachatele (osobu podezřelou ze spáchání trestného činu) nebo předměty a stopy anebo jiné důkazy směřující ke zjištění a usvědčení pachatele.

6. **Zjištění totožnosti účastníků incidentu, poškozených a dalších svědků události** a podle okolností zajištění jejich přítomnosti na místě činu do příchodu policejního orgánu odpovědného za ohledání.
7. **Předběžné zajištění místa činu, předmětů a stop, jeho vymezení, označení** místa činu, vyznačovacím pásem (plastový pás s nápisem „Policie ČR“ a „Zákaz vstupu“) či jinými vhodnými prostředky a **jeho uzavření** před vstupem nepovolaných osob. V rámci tohoto úkonu lze také realizovat úkony k uchování předmětů a stop, které by mohly být do příchodu policejního orgánu poškozeny, zničeny nebo odcizeny a mohly by se na nich nacházet kriminalistické stopy neb by sami o sobě mohly být důkazem.
8. **Hlásné služba**, což není nic jiného než hlášení nadřízeným funkcím to činnosti a stavu na místě zásahu, jak to „*vidí*“ policisté, kteří tam zasahují.

Ad 1) Policisté na místě události provedou potřebné úkony či zákrok proti pachateli, aby překazili probíhající protiprávní jednání. V případě pachatele na místě činu, policisté provedou omezení osobní svobody pachatele v režimu zajištění (přestupkové jednání a to dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky) nebo zadržení (spáchání trestného činu a to dle § 76 odst. 1 TR⁴⁵). Občan České republiky může pachatele trestného činu do příjezdu hlídky PČR zadržet, a to dle §76 odst. 2 TR.

Ad 2) Pokud se na místě bude nacházet osoba ohrožena na zdraví či životě, policisté poskytnou první pomoc, a ihned jak to situace dovolí, přivolají na místo lékařskou pomoc, což je zpravidla zdravotní záchranná služba, která provede předlékařskou pomoc s následným transportem do nemocnice k odborné lékařské péči. Pokud bude zraněn pachatel, musí policisté postupovat stejně jako u oběti nebo nezúčastněné osoby, která se nachází v ohrožení na zdraví či životě, jakmile to okolnosti dovolí.

Ad 3) Jiné úkony k zabránění dalších škodlivých následků. Příkladem lze uvést nález nebezpečného předmětu, který ohrožuje život nebo zdraví anebo majetek, policisté provedou zajištění místa a případnou evakuaci osob s následnou hlásnou službou a jaký předmět se jedná (chemikálie – nahlášení tzv. „*Kemler kódu*“, NVS – nástražný výbušný systém, padlý strom přes pozemní komunikaci či železnici a jiné).

⁴⁵ Zákon č. 141/1961 Sb. Trestní řád

Ad 4) Pokud policisté mají místo události zabezpečené, zajištěné a nehrozí již zde žádné ohrožení, mohou provést bezprostřední pronásledování pachatele trestné činnosti či jiného protiprávního jednání. Policie provede pronásledování pachatele za využití dostupných sil a prostředků ke splnění zákroku (služební pes a psovod, letecká služba Policie České republiky, posílení hlídek na danou událost, použití donucovacích prostředků, popř. zbraně a další).

Ad 5) Získáním důležitých poznatků z místa činu, a jejich efektivním vyhodnocením lze získat důležité informace, díky kterým lze zahájit pátrání po „čerstvé stopě“. Takové pátrání zvyšuje šanci na dopadení pachatele v blízké době po spáchání trestného činu.

Ad 6) Zjištění totožností všech účastníků události nebo svědků události, včetně oznamovatele. Policisté se zaměří na efektivní ztotožnění osob a získání nezbytných informací výše uvedených z důvodu další potřebné součinnosti, tj. telefonní kontakty, totožnost osob, místo současného bydliště, informace vedoucí k dopadení pachatele (popis pachatele). Pro potřeby Policie ČR, lze výše uvedené osoby předvést k podání vysvětlení na policejní stanici či příslušné oddělení.

Ad 7) Zajištění místa činu. Hlídka policie, která byla vyslána informačním operačním střediskem (dále jen IOS), provede zajištění místa činu, tj. využije oprávnění uvedené v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a to konkrétně § 43. Tímto ustanovením je policistovi uložena pravomoc místo činu zabezpečit technickými prostředky, střežením či páskou s označením Policie České republiky, který osobám přikazuje nevstupovat po nezbytnou dobu na ohraničené území. Na daném místě je policista oprávněn osobu vyzvat jménem zákona, aby po dobu nezbytně nutnou na daném místě setrval nebo se zde nezdržoval anebo nevstupoval na určené místo policistou. Výše uvedené zákonné oprávnění policista využívá vyžaduje-li to splnění konkrétního úkolu.⁴⁶

Doba, po kterou může být vstup zakázán, se odvíjí z potřeb policie pro zajištění daného úkolu, tj. po dobu provedení výše uvedených úkonů na místě činu. Policista je oprávněn i dle výše uvedeného ustanovení přikázat osobě zdržovat se na policistou

⁴⁶ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-53-3. s. 26

určeném, popř. označeném místě, a to po dobu nezbytně nutnou, např. z důvodu úniku plynu, otravné látky apod.⁴⁷

Ad 8) Splněním hlášené služby se rozumí informovat přes radiostanici, popř. jiným dálkovým přenosem, o veškerých úkonech, zákrocích nebo opatřeních hlídky policie na místě události IOS. Při užití donucovacích prostředků nebo zbraně se taktéž informuje přímý nadřízený daného policisty. IOS poté dle potřeb informuje dosah SKPV či jiného útvaru, dle situace na místě události.

Po provedeních prvotních úkonů následuje zpravidla dokumentace místa zásahu, která se provádí fotografováním, videodokumentací s komentářem kriminalisty či soudního znalce, náčrtkem místa činu, provedením záznamu zvukové nahrávky, zapsání dalších poznatků do poznámek policistů. Je také důležité po návratu na základnu zpracovat úřední záznam a plánek místa činu. I tyto úkony lze zařadit mezi neodkladné úkony, aby bylo místo zásahu, resp. činu, zadokumentováno co nejdříve poté, co byly úkony splněny. To proto, že místo činu, které má být ohledáno, podléhá různým změnám, ať už vlivem povětrnostních podmínek či změnou člověka provedou vědomě či nevědomě. Z tohoto důvodu je důležité zadokumentovat místo činu dostupnými prostředky, tak jak bylo nalezeno ihned po spáchání protiprávního jednání.⁴⁸

Za určitých podmínek, které jsou uvedeny v trestním řádu, se může neodkladným úkonem stát výslech svědka. Konkrétní podmínky jsou uvedeny v § 158a zákona č.141/1961 Sb., Trestní řád. Může se jednat o svědka, kterým je cizinec a je zde důvodná obava, že osoba odjede zpět do svého domovského státu. Pokud OČTŘ nejsou známy všechny potřebné skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, a dostatečně odůvodňující závěr, že jej spáchala určitá osoba. Takový výslech je nedílnou součástí k získání relevantních informací k objasnění události, a získání informací o pachateli z místa činu.

Při správném provedení prvotních a neodkladných úkonů vzrůstá šance na řádné objasnění spáchané trestné činnosti. Tato kapitola obsahuje popis prvotních úkonů, které policisté na místě činu mohou provést, aby došlo ke zdárnému splnění úkolu, kterým je zajištění místa činu a získání relevantních informací k pachateli. Neodkladnými úkony je

⁴⁷ ČERMÁK, Milan. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex, 2012. ISBN 978-80-87451-20-5. s. 90

⁴⁸ METEŇKO, Jozef, Iveta BAČÍKOVÁ a Martin SAMEK. *Kriminalistická taktika*. Brno: Václav Klemm, 2013. ISBN 978-80-87713-08-2. s. 120-121

tedy myšleno vše, co by se mohlo během ohledání místa činu výrazně změnit. Změny, které by mohly nastat poté stíží vyšetřování, anebo v krajních případech zhatí řádné objasnění činu.

Zároveň je nezbytné podotknout, že změny nemusejí probíhat jen na věcech, ale probíhají také ve vědomí lidí. Může se jednat o zapomínání, nebo také o vyvíjený nátlak pachatelem na svědky události, kdy svědek po takovém nátlaku uvádí nepravdivé informace ve prospěch pachatele, z důvodu strachu o své zdraví či život nebo zdraví a život svých příbuzných.

4.2 Porovnání postupů policistů ČR na místě činu a policistů USA

Pro porovnání lze uvést, jak může proběhnout **zajištění místa činu v USA**. Odborná cizojazyčná literatura „*Forensic science: from the crime scene to the crime lab*“. Tento název lze přeložit jako „*Forenzní věda: od místa činu po kriminální laboratoř*“. V tomto zdroji uvádí její autor Richard Saferstein následující pokyny pro prvního policistu na místě činu:

1. První policista, který dorazí na místo činu, je odpovědný za provedení opatření vedoucí k zachování a ochrany oblasti místa činu v co největší možné míře. Policista by neměl polevovat ve své ostražitosti; místo činu by mělo být vždy zachováno, i přesto, že k trestnému činu stále dochází, dokud se neprokáže opak. Přijíždějící policisté by měli okamžitě zjistit, že pachatel již není v bezprostředním okolí místa činu a není hrozbou pro nikoho, a nenachází se v blízkosti místa činu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat všem vozidlům nebo osobám, které odjíždějí z místa činu, jelikož mohou být svědky události, popřípadě samotnými aktéry protiprávního jednání (pachatelé). Samozřejmě, první prioritou by mělo být zajištění lékařské pomoci, pro jednotlivce, kteří to potřebují. Pokud je zapotřebí lékařská pomoc, měl by policista nasměrovat zdravotnické pracovníky, aby se přiblížili k tělu nepřímou cestou, z důvodu minimalizace možností vedoucích ke znehodnocení důkazů. Tuto cestu by měli později použít vyšetřovací pracovníci ze stejného důvodu.⁴⁹

2. První zasahující policista musí rychle vyhodnotit stav oběti před tím, než je oběť odvezena do lékařského zařízení, tj. v jakém stavu je oběť. Policista musí rovněž zaznamenat veškeré zjištěné údaje o oběti a její prohlášení, a následně instruovat

⁴⁹ SAFERSTEIN, Richard. Forensic science: From the crime scene to the crime lab, New Jersey: Pearson, 2019. ISBN 0-13-139187-9 (978-0-13-139187-1). s. 34

zdravotnický personál záchranné služby, aby zaznamenal veškerá prohlášení oběti na cestě do nemocnice. Tyto informace by měly být zahrnuty později v poznámkách.⁵⁰

3. Policista by měl zavolat jakýkoli potřebný záložní nebo vyšetřovací personál, a co nejdříve zadržet všechny potenciální podezřelé nebo svědky, kteří jsou stále na místě činu. Policista musí identifikovat všechny osoby na místě, včetně kolemjdoucích a zdravotnického personálu. Současně by měl vykázat všechny neoprávněné osoby z místa činu. To zahrnuje i rodinu a přátele oběti, kterým by však mělo být ukázáno co nejvíce soucitu.⁵¹

Ačkoli jednání policisty, který se dostaví na místo první, je rozpracováno do tří obsáhlých bodů, lze konstatovat, že činnost policisty na místě činu v USA se nijak rapidně neodlišuje od úkonů, které má provádět na místě činu policista na území České republiky. Úkony na místě činu jsou zde uvedeny pro představu, že i odlišné cizí státy, mají obdobné instrukce pro činnost policistů na místě činu. Úkony prováděné policisty v USA se jen minimální odlišují od prvotních a neodkladných úkonů, které provádí čeští policisté na místě činu.

⁵⁰ SAFERSTEIN, Richard. Forensic science: From the crime scene to the crime lab, New Jersey: Pearson, 2019. ISBN 0-13-139187-9 (978-0-13-139187-1). s. 34

⁵¹ SAFERSTEIN, Richard. Forensic science: From the crime scene to the crime lab, New Jersey: Pearson, 2019. ISBN 0-13-139187-9 (978-0-13-139187-1). s. 34

5 Kriminalistická taktika ohledání

Kriminalistická taktika spadá do té části kriminalistiky, která zpracovává a zkoumá metody, postupy a operace, které kriminalisté posléze využívají na místě činu.⁵² Kriminalisticky-taktické metody jsou proces, kterými se získávají kriminalisticky relevantní informace. Následovně se zpracovávají, dokumentují, a hledají se způsoby využití získaných informací.

Kriminalistická odborná literatura shodně uvádí následující kriminalisticko-taktické metody:

- a) Kriminalisticko-taktické metody, které doporučují postup k získání relevantní kriminalistické informace ze stop, které jsou uloženy ve vědomí člověka (tzv. paměťová stopa). Kriminalisté takové informace získávají z ohledání místa činu, výslechu pachatele, spolupachatele, svědků a oznamovatele.
- e) Kriminalistická metoda ohledání, která přispěje k vyřešení kriminalistické situace, a to zjištěním a zajištěním kriminalistických stop, popř. jejich nositelů. Zde následně kriminalisté získávají možnosti k plánování a organizaci vyšetřování, vznik kriminalistických verzí a pátrání.
- f) Poslední metodou je kriminalistická dokumentace. Prvotně je kriminalistická dokumentace důležitá pro zachování věrného obrazu místa činu. Kriminalisté dokumentaci také využívají k získání dalších poznatků o spáchané trestné činnosti. V neposlední řadě je kriminalistická dokumentace důležitá pro procesní úkony, ve kterých slouží jako důkazní materiál k usvědčení podezřelé osoby ze spáchání trestného činu.⁵³

5.1 Taktika ohledání místa činu

Podkapitola taktika ohledání místa činu bude popisovat fáze vlastního ohledání z hlediska kriminalistické taktiky. Dále bude poukázáno na návaznost úkonů ze strany policejního orgánu od přípravy před odjezdem na místo činu, a to až po příjezd na místo činu.

⁵² PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6. s. 214

⁵³ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6. s. 214

Než budou popsány jednotlivé fáze vlastního ohledání z hlediska kriminalistické taktiky, je potřeba uvést, že ohledání místa činu a taktické úkony započínají již před příjezdem na místo činu. A právě činnost před odjezdem na místo činu je důležitá, neboť je zaměřena na zjištění základních informací o místě činu, o tom, co se tam stalo, jaké úkony a opatření již byly provedeny, co ještě má být provedeno, a podle zjištěných informací si policisté připravují materiální a technické vybavení, popř. si vyžádají speciální síly a prostředky pro vlastní ohledání.

Na přípravu před odjezdem na místo činu navazují další úkony a opatření v rámci přípravy po příjezdu na místo činu a během vlastního ohledání. Kriminalistická taktika pro přípravu na místě před ohledáním uvádí, že by policisté měli převzít veškeré informace od zasahujících policistů na místě, ale také od osob, které se na místě zdržují a mohou být označeni za svědky události. Kriminalistická taktika uvádí, že je potřeba provést orientační obhlídka místa, a ze získaných informací provést takové opatření, které pomůže k řádnému ohledání místa činu, tj. nasazení většího počtu policistů, provedení instruktáže policistů a dalších osob zúčastněných na ohledání místa činu.⁵⁴

Z pohledu kriminalistické taktiky, můžeme vlastní ohledání místa činu rozdělit do tří fází, kterými jsou:

1. Orientační ohledání.
2. Detailní ohledání.
3. Závěrečná fáze ohledání.⁵⁵

Ad 1) **Orientační ohledání**, která se označuje jako „*statická*“ fáze ohledání. Zde kriminalisté získávají informace, o rozsah místa činu a o potřebných činnostech, které bude nutno realizovat. Hlavním cílem orientační ohledání je získání přehledu o místu ohledání nebo o objektech, kde by mělo být prováděno ohledání. Slouží tedy ke stanovení nejvhodnějšího způsobu ohledání, a stanovuje se odkud bude kriminalistickým technikem prováděna orientační i celková fotografie místa činu.⁵⁶

Ad 2) **Detailní ohledání**, lze vyjádřit i jako podrobné ohledání. Podrobné ohledání následuje právě po určení daného rozsahu a způsobu ohledání. V podrobném ohledání

⁵⁴ PORADA, Viktor. Kriminalistika: (úvod, technika, taktika). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 241

⁵⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 15

⁵⁶ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 15

kriminalistická praxe doporučuje čtyři základní způsoby ohledání. Mezi takové způsoby řadíme frontální, koncentrický, excentrický a rajónový způsob ohledání.

- g) **Frontální způsob ohledání** se používá na rovném a přehledném prostoru. Příkladem takového prostoru lze uvést pole, louky (bez vysokého lučního kvítí a křovin). Jedná se totiž o ohledání místa činu, kde se policisté seřadí do rojnice a jedním směrem procházejí místo činu. Příkladem místa činu lze uvést havárii letadla.
- h) **Koncentrický způsob ohledání** se používá nejčastěji při ohledání místnosti. Jedná se o spirálovitý postup ohledání, tj. od okraje místnosti směrem ke středu. Počátek ohledání se v praxi většinou provádí od místa, kde pachatel do dané místnosti vstoupil.
- i) **Excentrický způsob ohledání** je opak koncentrického ohledání. Jde také o způsob spirálovitého ohledání, ale postupuje se zde od středu po okraj místnosti či prostoru. Kriminalistická praxe doporučuje využití tohoto způsobu ohledání při násilném deliktu, tj. se stanovuje výchozí bod ohledání od mrtvoly a jejího bezprostředního okolí.⁵⁷
- j) **Rajónový způsob ohledání** se taktéž používá spíše v terénu jako frontální způsob ohledání, avšak rozdílem je že terén je členitý. Místo činu se rozdělí na dané sektory, ve kterých se provádí ohledání místa činu samostatně, právě z důvodu členitého terénu a jeho nepřehlednosti. V daném sektoru se rajónový způsob kombinuje s koncentrickým nebo excentrickým způsobem ohledání.

Ad 3) **Závěrečná fáze ohledání místa činu** je poslední fází ohledání, ve které kriminalisté vyhodnocují provedené postupy na daném místě činu a vyhodnocují získané výsledky při ohledání místa činu. V závěrečné fázi se taky dopracovává veškerá dokumentace ohledání místa činu. Veškeré nalezené a zajištěné stopy se připravují na odeslání do expertizních pracovišť. Důležité je zmínit, že v této fázi se ohledávaný objekt zajišťuje pro případy nutnosti pokračování v ohledávání daného objektu či prostoru anebo jeho opakovatelné ohledávání.⁵⁸

Příprava ohledání kriminalisticky významných míst má duální dělení. Přípravou se rozumí zjištění, o jaké protiprávní jednání jde, a co bylo zjištěno první

⁵⁷CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 16

⁵⁸CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 17

hlídkou na místě činu. Podle získaných informací si kriminalistický vyšetřovatel sestaví kriminalistický tým a požádá o dostupné technické prostředky sloužící k řádnému ohledání místa činu. Příprava ohledání místa činu se tedy dělí na:

- a) **přípravu ohledání míst před výjezdem** na dané místo a
- b) **přípravu prováděnou po příjezdu na místo** kriminalisticky významné.⁵⁹

Ad a) Příprava ohledání před výjezdem – zde je nutné, aby informace, které získá první hlídka Policie ČR ihned neprodleně jak to situace dovolí hláskou službou sdělila IOS, které poté tyto informace přes systém IS JITKA předá SKPV. Díky získaným informacím mohou kriminalisté řádně sestavit výjezdovou skupinu a potřebný počet pracovníků, popř. soudního znalce anebo příslušného experta. Přípravou se rozumí také připravení potřebné techniky, kterou disponuje kriminalistický technik k řádnému zajištění místa činu a kriminalistických stop.⁶⁰

Ad b) Příprava ohledání po příjezdu – I přesto, že vyšetřovatelé SKPV již nějaké informace mají, přesto na místě kriminalisticky významné události zjišťují od policistů prvosledových hlídek, od oznamovatelů nebo svědků informace k doplnění již známých skutečností. Pokud se na místo činu vyšetřovatel SKPV nedostaví, tak veškeré informace od oznamovatelů nebo svědků zadokumentuje a poznamená si přítomná hlídka policistů. Ta následně o tom sepíše úřední záznam. Policisté přítomní na místě události si mohou vyžádat nasazení policejního psovoda se služebním psem, popř. pyrotechnickou službu. Ve finále přípravy ohledání místa činu se rozhoduje o způsobu detailního ohledání místa činu.⁶¹

Vlastní ohledání místa činu zpravidla provádí výjezdový tým SKPV, který je označován jako „výjezdová skupina“. Organizaci práce a koordinaci činností na místě řídí vedoucí výjezdové skupiny, kterým zpravidla bývá nejzkušenější policista „výjezdové skupiny“. Složení výjezdového týmu je odvislé od závažnosti daného případu, od následku, který vznikl, tak i od, místa události a předpokládaného rozsahu ohledání.⁶²

⁵⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 240-241

⁶⁰PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 241

⁶¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 241

⁶² CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 26

Po získání prvotních informací od hlídky, která je na místě činu, a poté, co se členové „výjezdové skupiny“ zorientují, se zahajuje orientační ohledání. Orientační ohledání se provádí **pouze** zrakem. Policisté, popř. přítomní znalci, experti, kteří budou provádět ohledání, se ničeho nedotýkají a s ničím nemanipulují. Cílem orientačního ohledání je získání informací a přehledu o situaci na daném místě činu. V této fázi ohledání se vedoucí výjezdové skupiny rozhoduje o postupu během vlastního ohledání místa činu. Rozhodne také o případném povolání specialistů na místo činu a technických prostředků. Zkoumá také, zda zločinný projev pachatele nenese známky „*modu operandi*“ jiných spáchaných trestných činů na daném území. Pokud jde o rozsáhlé místo činu, tak si vedoucí „výjezdové skupiny“ SKPV vypracuje jakýsi „*scénář*“ o postupu a úkonech na místě činu. Je tomu tak proto, že za ohledání místa činu neodpovídá nikdo jiný než vedoucí výjezdového týmu SKPV. Za vyhledání a technické zajištění kriminalistických stop odpovídá přivolaný kriminalistický technik SKPV, který zpravidla na místo činu z důvodu zamezení znehodnocení kriminalistických stop vstupuje jako první.⁶³

5.2 Dokumentace průběhu a výsledku ohledání

Kriminalistika přímo vyžaduje, aby postup a způsob ohledání, jakož i celková činnost policistů na místě činu a zjištěné skutečnosti byly řádně zadokumentovány. To proto, aby je bylo možné využít v kriminalistické taktice a také jako důkaz před soudem, pokud budou splňovat všechny náležitosti požadované trestním právem. Proto kriminalistickou dokumentaci dělíme na dvě základní formy:

1. fakultativní (nepovinnou)
2. obligatorní (povinnou)

Ad 1) Mezi kriminalistickou **dokumentaci fakultativní** se řadí následující druhy dokumentace:

- a) fotodokumentaci (viz. **příloha č.3-9**),
- b) videodokumentaci,
- c) náčrtky a plány místa činu,
- d) video a audionahrávky.⁶⁴

⁶³ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 27-28

⁶⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBNb 978-80-7380-038-3. s. 243

Ad 2) Za **obligatorní formu dokumentace ohledání** se považuje písemná dokumentace ohledání, která se také nazývá „protokol o ohledání“. Tato forma dokumentace musí splňovat nejen požadavky kriminalistiky, ale také požadavky trestního práva, zejména musí obsahovat náležitosti, která pro tuto formu dokumentace stanovil Trestní řád. Všechny výše uvedené formy kriminalistické dokumentace zachycují metody, postupy prostředky a celý průběh, ohledání místa činu a trvale zachycují získané výsledky ohledání, zejména kriminalistické stopy. Jak výše uvedeno, mezi obligatorní dokument vážící se na ohledání místo činu, patří „**protokol o ohledání místa činu**“ (viz. příloha č.1 a příloha č.2). Tento protokol musí obsahovat povinné části, které stanovuje trestní řád dle § 113 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. Trestního řádu a stanovuje následující: „*Protokol o ohledání musí poskytovat úplný a věrný obraz předmětu ohledání; mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.*“⁶⁵

Vlastní protokol se obecně dělí na tři základní části, kterými jsou, části:

- a) úvodní
- b) popisná
- c) závěrečná⁶⁶

Ad a) Úvodní část protokolu ohledání místa činu obsahuje následující body:

- **označení události**, tj. z jakého důvodu bylo prováděno ohledání místa činu (např. vloupání do objektu)
- datum, místo, a čas započetí a ukončení ohledání místa činu
- identifikační údaje policisty, který prováděl ohledání místa činu na místě události
- identifikační údaje ostatních osob, které se účastnily na ohledání místa činu, nebo byly přítomné při ohledání místa činu.
- podnět ohledání místa činu a jeho podmínky ohledání místa činu (příkladem lze uvést povětrnostní podmínky, teplota, vlhkost vzduchu, a další přírodní jevy).⁶⁷

⁶⁵ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka* .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-240-1. s. 172

⁶⁶ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. s. 155

⁶⁷ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. s. 155

Ad b) Popisná část protokolu ohledání místa činu může obsahovat např. následující body:

- popisná část obsahuje detailní popis ohledávaného objektu,
- postupy a výsledky při ohledání místa činu, tj. uvedení hranic místa činu s přístupovými cestami k danému místu, a
- co bylo na přístupových cestách nalezeno a zjištěno.
- Pokud se jedná o místnost, tak se zde popisuje vše, co se v místnosti nalézá, např. lze uvést typ podlahy (dlaždice, beton, vinyl a další),
- tvar místnosti, stěny, počet oken a dveří.
- Dále se zde popisuje přesný nález stop a jiných věcných důkazů.⁶⁸

Ad 3) Závěrečná část protokolu ohledání místa činu obsahuje zejména

- seznam kriminalistických stop, a také
- pracoviště, na která byly stopy odeslány ke zkoumání
- uvádějí se všechny využitelné informace např. o tom, že byl použit služební pes a s jakým výsledkem.
- uvádí se dokumentační prostředky a výsledky dokumentace, tedy jaké fotografie byly pořízeny na místě činu
- zda byl pořízen náčrtek a plánek místa ohledání
- zda byla pořízena videodokumentace nebo další formy dokumentace
- musí být splněny také administrativní náležitosti, jako jsou datum ukončení protokolu
- musí obsahovat podpisové doložky policistů, kteří protokol vyhotovili.⁶⁹

⁶⁸ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. s. 155

⁶⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. s. 155

6 Kazuistika

V kapitole kazuistika bude představen reálný případ z policejní praxe, které se udál na území města Most. Děj případu je reálný, uvedená osobní data a místo děje jsou smyšlené.

Trestný čin vloupání do garáže v Mostě

Dne 01.03.2021 v 14:58 hodin bylo na lince 158 přijato oznámení od anonymního oznamovatele, který uvedl, že z okna svého bytu uviděl, jak se někdo pokoušel asi ve 14:50 hod. vloupat do garáže č. 1 v ulici Písková v Mostě, a uvedl také, že jej teď viděl z místa utíkat, směr neuvedl. V 15:00 hod. informační operační středisko Ústeckého kraje (dále jen IOS) vyslalo na místo motorizovanou hlídkou oddělení hlídkové služby Most (dále jen OHS Most) k prověření oznámení.

Hlídka Policie České republiky OHS MOST na místo dorazila v 15:05 hod., a na místě zjistila otevřená vrata garáže číslo 1. Dále zjistila, že obě křídla vrat nesou známky páčení nezjištěným nástrojem. V garáži policisté zjistili viditelně přeházené a popadané věci z políček a poházené náradí z pracovního stolu. Proto policisté z OHS Most vstoupili do garáže, provedli kontrolu celé garáže a bezprostředního okolí, ale žádnou podezřelou osobu nenašli. Následně tedy na místě setrvali, hláskou službou o tomto informovali IOS a místo zároveň zajistili a ohrančili páskou „*Policie České republiky – vstup zakázán*“. IOS Ústí nad Labem si vyžádalo, aby na místo činu vyjela výjezdová skupina obvodního oddělení MOST (dále jen OOP MOST).

V cca 15:10 hod. se na místo dostavil oznamovatel, ve kterém byl zjištěn F.J. nar. 05.10.1963, byt. Kadlečkova 24, který hlídce sdělil, že podezřelá osoba utíkala do ulice Kaštanové, měla na sobě černou mikinu s kapucí a pod kapucí měl pachatel zelenou kšiltovku, černou cestovní tašku přes rameno a modré kalhoty asi džíny. Tuto zprávu ihned hlídka z místa předala radiostanicí ostatním hlídkám v okolí a IOS a zároveň požádala o spolupráci další nejbližší hlídku policie, která se do ul. Kaštanové přijela v cca 15:15 hod. a začala ihned po osobě pátrat. Hlídka na útekové trase pachatele našla na zemi v ul. Kaštanová před domem čp. 1589/12 zelenou kšiltovku, kterou měla mít na hlavě podezřelá osoba. Hlídka kšiltovku zvedla a uschovala ji do služebního vozidla. Na místo si hlídka radiostanicí vyžádala příjezd psůvoda se služebním psem, k vypracování odchodové trasy pachatele.

V 15:20 hod. do ul. Kaštánkové čp. 12 se dostavil kriminalistický technik služby kriminální policie a vyšetřování MOST (dále jen technik) a výjezd OOP MOST, aby ohledali místa činu. Ve stejnou dobu se do ul. Kaštánková dostavil také policejní psod se služebním psem. Technik nejdříve u zelené kšiltovky provedl stěr na DNA, odebral také pachovou stopu a následně pachovou stopu předal i s kšiltovkou psodovi k dalšímu využití.

IOS zjistilo, že v ulici Písková čp. 123 bydlí majitel garáže, kterým je pan Mgr. K. N., nar. 18.12.1978 a že cestou OOP Most zajistilo dostavení se majitele na místo události. Majitel garáže se na místo dostavil v cca 15:45 hod. a příslušník OHS Most vpustil majitele garáže na místo činu, aby majitel zjistil, co bylo odcizeno.

V cca 15:25 hod. psod radiostanicí předal hlídkám informaci, že zadržel ve spolupráci s druhou hlídkou OHS Most ve smyslu § 76 odst. 1, Trestní řád, podezřelou osobu oblečenou do černé mikiny s kapucí a do modrých kalhot, která se ukrývala v ul. Lipová u domu čp. 125, v křoví. V zadržené osobě byl zjištěn K.C., nar. 14.5.1985, který byl eskortována z místa úkrytu na služebnu OHS Most k provedení dalších úkonů. V bezprostřední blízkosti místa úkrytu podezřelého našli příslušníci OHS Most černou cestovní tašku, ve které se nacházeli vrtačky a další nářadí. Tuto tašku převezli policisté na OHS MOST společně se zadrženým k dalšímu opatření. Na služebně policisté v černé našly 3 ks Vrtačky zn. „VRTAČKY“ černé barvy.

V cca 15:55 hod. se k napadené garáži dostavil příslušník SKPV OOK OŘ Most společně s kriminalistickým technikem k provedení ohledání napadené garáže. Na místě činu provedl technik SKPV nejprve fotodokumentaci, ohledal vstupních vrata garáže, na kterých zajistil mechanoskopickou stopu. Po vstupu do prostor garáže byla na podlaze garáže vyhledána a zajištěna trasologická-otisk obuvi. Dále byly na zásuvkách pracovního stolu vyhledány dvě daktyloskopické stopy. Po ohledání místa činu příslušník SKPV garáž uzavřel a zapečetil pro případné další šetření. Poté byl majitel garáže vyzván, aby se na služebnu SKPV Most k podání vysvětlení a trestního oznámení. Po zajištění a ohledání všech stop, kriminalistický technik odeslal stopy na OKTE KŘP Ústí nad Labem k odbornému zkoumání.

Vyhodnocení postupu policistů OHS na místě činu:

Ve výše uvedeném případě byla zjištěna následující pochybení policistů OHS Most, mezi které lze zařadit:

1. Policisté z prvosledové hlídky vstoupili do prostor garáže i přesto, že místo bylo přehledné, nebyly zde prostory pro ukrytí a tím mohli vytvořit stopy nové nebo zničit či znehodnotit stopy, které na místě činu pachatel vytvořil
2. Policisté, kteří objevili na útekové trase zelenou kšiltovku, ji po nálezu ji sebrali a uložili do služebního vozidla. Kšiltovka byla nositelem pachových stop a genetických stop, a tím že ji policisté sebrali a uložili do služebního vozidla, tak nevědomě předali své pachové a genetické stopy na kšiltovku, a tím mohli zakrýt pach pachatele a změnit genetický obsah stopy.
3. Policisté z OHS Most před ohledáním místa činu ze strany SKPV, umožnili vstup majitele na místo činu a do prostor garáže, aby mohl majitel zjistit, zda bylo něco odcizeno. Takové jednání je naprosto nepřijatelné, jelikož majitel svým prohlížením garáže a kontrolou „všech“ věcí nacházejících se na místě činu mohl opět poškodit nebo zcela odstranit stopy pachatele.
4. V neposlední řadě bylo v případové studii zjištěno, že na zajištění černé cestovní tašky zřejmě patřící pachateli, nebyl přivolán technik SKPV a cestovní taška byla policisty OHS Most převezena na služebnu OHS Most bez jakékoliv fotodokumentace a ohledání. V takovém případě došlo ke ztrátě důležitých kriminalistických stop, které mohly přispět k řádnému objasnění trestného činu.

Přesto, že pochybení policistů byla závažná, došlo k řádnému objasnění trestného činu. Lze konstatovat, že policisté správně nevyhodnotili místo činu a prvosledové hlídky, a tak se dopustili pochybení, která vznikla proto, že policisté OHS evidentně neznali kriminalistické metody a postupy ohledání místa činu. V neposlední řadě policisté OHS Most nebyli seznámeni, jak s nálezem možného důkazního materiálu na místě zadržení podezřelé osoby mají nakládat.

7 Rozhovor

Hypotéza č. 1. Je pravdou, že se policisté OHS Most na místě činu dopouštějí chyb nevědomě v důsledku provádění zákroku.

Hypotéza č. 2. Je pravdou, že se policisté OHS Most na místě činu dopouštějí chyb z důvodu neznalosti kriminalistických zákonitostí o vzniku a zániku kriminalistických stop.

K ověření obou hypotéz by proveden řízený rozhovor s velitelem směny oddělení hlídkové služby Most, který s tím souhlasil pod podmínkou, že rozhovor bude anonymizován, z důvodu postavení policisty. Dále souhlasil s nahráváním rozhovoru na mobilní zařízení, jen pro potřeby bakalářské práce.

Rozhovor je veden s odborníkem v dané oblasti, a to velitelem směny oddělení hlídkové služby Most v hodnosti podpraporčíka se služebním zařazením Vrchního asistenta. Doba služby u Policie České republiky 10 let, ve velitelské funkci 5 let.

1. Mohl byste uvést, jaká je Vaše náplň práce, jako velitele směny?

Mojí primární náplní je koordinace hlídek na našem území, aby vše řádně fungovalo. Zároveň provádím kontrolní činnost policistů zařazených na OHS MOST. V neposlední řadě mám na starost velení v případě krizové situace, pokud daná oblast problematiky nespadá pod velení HZS, anebo do doby příjezdu nadřízeného. Takovým příkladem krizové situace, lze uvést nahlášení NVS.

2. Mohl byste uvést, jaké úkoly plní oddělení hlídkové služby?

Zajišťuje bezpečnost veřejného pořádku, dohlíží na bezpečnost silničního provozu, ale v primární řadě jsme nejzákladnější složkou Policie ČR, a jsme určeni jako síly a prostředky pro linku tísňového volání 158. Pokud tedy osoba zavolá na linku 158, tak na místo události právě přijedou policisté z Oddělení hlídkové služby, kteří musejí vyhodnotit situaci, a popřípadě kontaktovat jiné příslušné oddělení policie.

3. Mohl byste uvést kolik policistů na oddělení hlídkové služby Most, zde slouží do pěti let, do deseti let, a kolik nad deset let?

Policistů. Kterí slouží na našem útvaru do pěti let služby je cca. 25, do deseti let služby tu máme 7 policistů, a nad deset let zde slouží pouze čtyři policisté. Je tu více

mladších a nezkušených policistů, jelikož jak jsem již říkal, tak jsme nejzákladnější a nejčastěji využívaný útvar PČR na území okresu Most. Pokud je policista zařazen k našemu útvaru jako nováček, tak to do pozice „vrchní referent“ OHS OKŘ PČR MOST.

4. Mohl byste uvést, zda Vaši podřízení patří do prvosledových jednotek?

Patří, a to téměř všichni. Policisté zařazení na OHS MOST musí absolvovat kurz prvosledových hlídek, a to všichni a ihned po úspěšném absolvování základní odborné přípravy policisty. Ten, kdo nemá úspěšně zakončený kurz prvosledových hlídek, nesmí sloužit na tomto útvaru policie, to proto, že zde potřebujeme fyzicky i psychicky odolné policisty, kteří jsou schopni rychlých přesunů na místa oznámení a jsou ihned po opuštění z vozidla akceschopní. Zasahují totiž i proti ozbrojeným pachatelům.

5. Mohl byste uvést, zda Vaši podřízení pravidelně realizují prvotní úkony na místě činu, včetně jeho zajištění pro činnost Policejního orgánu?

Jelikož je naše oddělení primárně využíváno pro linku 158, tak porízení policisté se na místě činu ocitnou jako první. Na místě činu policisté z OHS samozřejmě musejí zamezit v prvotní řadě páchání dané trestné činnosti, s následnou první pomocí v případě zranění obětí nebo pachatelům, proti kterým zasahují. Poté zajišťují místo činu pro další postupy a úkony jiného oddělení z pravidla OOP MOST, anebo také SKPV Most.

6. Máte za to, že Vaši podřízení jsou dostatečně proškoleni v prvotních úkonech na místě činu?

Já si myslím, že moji podřízení určitě nějaké základy znalostí z kriminalistiky mají. Nota bene procházejí přece základní odbornou přípravou. Ale také si myslím, že ty znalosti nejsou v dostatečné míře. Bohužel, naše praxe se na to opakování a rozšiřování základních pravidel chování prvosledových hlídek na místě činu ve vztahu ke kriminalistickým stopám neklade veliký důraz. No a začínající policisté se vše učí za pochodu od starších kolegů, což není ideální stav.

7. Provádí Vaši podřízení, alespoň v některých případech ohledání místa činu?

Dosud jsem se s ničím takovým neseťkal, a ani to dle závazného pokynu není možné. Jelikož je ve vnitřních předpisech policie výslovně uvedeno, že ohledání místa činu provádí jen policista, který je k tomu určen. V našem případě to jsou policisté, kteří jsou služebně zařazení na OOP PČR Most anebo SKPV PČR Most. Oddělení hlídkové

služby je základním útvarem, který výslechy osob, ohledání místa činu a další úkony neprovádí.

8. Mohl byste uvést, zda Vaši podřízení během zákroků a úkonů na místech oznámených události provádí dokumentaci své činnosti?

Určitě. Podřízení na událostech pořizují fotodokumentaci nebo videozáznam, pokud jsou vybavení osobními mikrokamerami. Je to materiál, který policejní orgány využívají k tomu, aby zjistily, jak vypadalo místo před zákrokem a těsně po něm. Takový materiál se pak využívá pro případné další šetření, pokud si ho vyžádá policejní orgán OOP nebo SKPV PČR Most.

9. Pokud provádí obrazovou dokumentaci, tak v jaké podobě?

Jak jsem již uvedl. Je to ve formě barevné fotodokumentace a vzhledem k tomu, že většina našich policistů je také vybavena mikrokamerami, tak i ve formě digitálního záznamu, tedy videodokumentace. Může se také využít i služební bezpečnostní platformy, pokud s ní jsou vybaveny služební mobilní telefony pro přímý přenos na určené pracoviště.

10. Mohl byste uvést, zda případná obrazová dokumentace pořízená Vašimi podřízenými, se uplatnila v následné práci policejních orgánů, nebo dokonce v řízení před soudem?

Určitě. To se stává velice často. Jako důkazní prostředek figuruje u OČTŘ zejména videodokumentace, která má významnou roli, např. při záznamu průběhu silniční kontroly nebo v případech dokumentace trestného činu řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky, ve kterých je celý průběh včetně dechové zkoušky na přítomnost alkoholu v dechu zaznamenána.

11. Mohl byste uvést, zda na ÚO Most – PČR Most probíhá školení Vašich podřízených k jejich činnostem na místě činu? Pokud ano, kolikrát do roka?

V době pandemie COVID-19 byla veškerá školení omezená, či úplně zrušená. Ale samozřejmě před pandemií se školení provádělo na tzv. „AKTIVU“, který máme vždy jednou do měsíce. Bohužel v rámci „AKTIVU“ jsou policisté našeho útvaru jen okrajově seznámeni s chybami, kterých se dopustili během zákroků nebo při svých dalších činnostech na místě činu. Jsou také seznamováni s novými předpisy, požadavky a úkoly

na další období. „Aktivu“ se účastní všichni policisté OHS MOST, velitelé směn, a vedení OHS MOST. Jen pro informaci tento „Aktiv“ se koná 12 x do roka. Ale osobně má za to, že si moji podřízení si z toho moc neodnesou.

12. Máte poznatky o tom, zda se vaši podřízení při činnostech na místě kriminalisticky relevantní události, přesněji na místech trestných činů dopouštějí nějakých pochybení ve vztahu k následnému zajištění kriminalistických stop?

Určitě se to stává. Nejčastěji dochází k narušení či úplnému poničení kriminalistických stop, při špatném vyhodnocení situace. K tomu dochází tak, že zasahující policisté vstoupí na místo činu bez rozmyslu, nebo zde provádějí činnosti, které by mohly počkat do příjezdu policejního orgánu. Zde musím na jejich obhajobu dodat, že vstup na místa, zejména místa trestných činů není bezúčelný. Z hlediska taktiky je z hlediska bezpečnosti policistů první řadě přesvědčit se, zda na místě není pachatel nebo spolupachatel, kteří by je mohli napadnout. A právě během takového prověřování můžou kriminalistické stopy zničit nebo poškodit.

13. Pokud se takového pochybení dopouštějí, můžete specifikovat o jaké konkrétní pochybení jde?

Nejčastěji právě při špatném vyhodnocení taktiky zákroku, a zbytečná zbrkllost či horlivost při provádění zákroku na místě činu. Nejčastěji tedy dochází ke špatnému zajištění místa činu, a to i například malého vymezení prostoru, a jiné.

14. Máte za to, že by vaši podřízení měli mít podrobnější znalosti, a lepší dovednosti, které by uplatnili během zásahu na místě trestného činu?

Určitě by bylo skvělé, kdyby na „AKTIV“ přišel někdo ze strany SKPV, který je odborníkem v dané problematice. Nově příchozím policistům by mohl být předat své poznatky pozitivní i negativní o jejich činnosti během realizace prvotních a neodkladných úkonech na místě činu, a způsobech zajištění takového místa pro potřeby OOP nebo SKPV OŘ PČR Most. Dosud jsem, bohužel, nezažil, ani náznak snahy o provedení takové školení ze strany SKPV OŘ PČR Most k jakékoliv problematice, tím méně k činnostem policistů na místě činu.

15. Máte za to, že spolupráce vašich podřízených s policisty na OOP nebo SKPV ÚO Most je na dobré úrovni?

Spolupráce je na dobré úrovni, ale nejspíše jen v rámci jednotlivých funkcí. Proto jako velitele směny mám k pracovníkům SKPV PČR Most blíže než mí podřízení. Je to dáno tím, že jsem s některými pracovníky SKPV začal sloužit, známe se a často na jednotlivých úkolech spolupracujeme. To samozřejmě neplatí o mých podřízených. Vzhledem k tomu, že se jednotlivci obou složek neznají, nepracují spolu, pak spolupráce je mizivá, což není dobré.

Závěrem této části práce ne nutno uvést, že z rozhovoru s výše uvedeným funkcionářem policie OŘ Most byla potvrzena hypotéza č. 1, kde se uvádí předpoklad, že: „Je pravdou, že se policisté OHS Most na místě činu dopouštějí chyb nevědomě v důsledku provádění zákroku.“ To potvrzuje i obsah odpovědi na otázku č. 12, kde se uvádí, že tazatel zjišťuje jistá pochybení v činnosti policistů na místě činu.

A zároveň i nepřímo byla potvrzena hypotéza č. 2, ve které se uvádí, že: „Je pravdou, že se policisté OHS Most na místě činu dopouštějí chyb z důvodu neznalosti kriminalistických zákonitostí o vzniku a zániku kriminalistických stop“, neboť výše uvedený funkcionář toto potvrdil v odpovědi na otázku č.6 a č.14.

Závěr

V této části práce lze konstatovat, že hlavní cíl této práce charakterizovat kriminalistickou metodu ohledání, uvést formy ohledání i zásady, které je třeba na místě ohledání dodržet a také popsat úkony realizované před ohledáním byl dosažen. Tyto cíle byly naplněny v kapitole druhé, třetí, čtvrté a páté. Vzhledem k tomu, že součástí tohoto cíle bylo identifikovat nejčastější chyby, kterých se během ohledání místa činu mohou policisté dopouštět a navrhnout konkrétní opatření k jejich odstranění, lze uvést, že tato část byla splněna jen částečně v kapitolách šest a sedm, kde se podařilo identifikovat je některé z možných nedostatků v rámci ohledání místa činu. Vedlejší cíl, kterým byl popis a objasnění vybraných kriminalistických pojmů byl dosažen v plném rozsahu.

Dále lze uvést, že hlavní cíl byl řešen heuristickou metodou, která je postavena na využití empirických procesů. K dosažení hlavního cíle bylo tedy využito zkušeností policistů z praxe, byly analyzovány konkrétní případy z policejní praxe a byly identifikovány některé nedostatky, kterých se policisté dopustili při ohledání, v tomto případě místa činu.

Hlavní cíl tedy považuji za splněný, jelikož byly představeny takové metody a postupy, kterými lze řádně ohledat místo činu. Zároveň bylo zjištěno z řízeného rozhovoru se zkušeným velitelem policejního útvaru, že se prvosledové hlídky policie dopouštějí pochybení, během prvních zásahů na místě činu, které ztěžují vlastní ohledání místa činu. Bohužel tyto chyby jednoznačně nespécifikoval. Z rozhovoru také plyne, že neprobíhají ani žádná proškolení těchto policistů k odstranění chyb na místě činu.

Autor práce však vlastním šetřením zjistil policie dne 01.07.2021 spustila systém který nazvala „EPOLIS“ (edukační policejní online systém), a který v budoucnu bude sloužit ke zkvalitňování znalostí policistů v daných oblastech služebních povinností, včetně postupu policistů na místě činu. Jelikož je výše uvedený systém dostupný pro policisty i v domácím prostředí, tak lze předpokládat, že i policisté prvosledových hlídek získají dostatek informací o tom, jak mají správně na místě činu postupovat a aby neničili stopy po pachatelích nebo nevytvářeli stopy, které s konkrétním trestným činem nesouvisí. Tento systém by tak měli využívat i policisté obvodních oddělení, kteří již realizují ohledání místa činu a zpracovávají veškerou dokumentaci, pokud protiprávní jednání nespádá pod gesci SKPV. Je tedy důležité, aby byl sjednocen postup vytvoření kurzu v „EPOLIS“, tak aby kurz byl řízeně veden na odborné znalosti daného policisty na daném oddělení.

Dále by bylo vhodné zjistit odpovídající školení policistů probíhá na „AKTIVU“, na kterém policisté společně s vedoucími organizačního článku řeší danou problematiku a plnění stanovených úkolů. Z řízeného rozhovoru bylo zjištěno, že dosud na ÚO MOST, OHS MOST nebylo vedeno školení za účasti kriminalistického technika nebo jiného odborníka, který by mohl předat relevantní informace k řádnému zajištění místa činu a k ochraně stop do příjezdu kriminalistického technika SKPV. Výsledkem takového školení by mělo být, aby policisté porozuměli, jaké stopy mohou při případném jednání na místě činu poškodit nebo úplně odstranit.

Závěrem je nezbytné konstatovat, že navrhované opatření jsou opravdu jen základními opatřeními, které by mohly vést k snížení počtů zničených nebo kontaminovaných kriminalistických stop na místě činu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČERMÁK, Milan. Bezpečnostní příprava. Praha: Armex, 2012. ISBN 978-80-87451-20-5. 310 s.
2. FRYŠTÁK, Marek. Dokazování v přípravném řízení. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7687-7. 392 s.
3. CHMELÍK, Jan. Místo činu a znalecké dokazování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3 304 s.
4. CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. 536 s.
5. KONRÁD, Zdeněk a Jiří STRAUS. Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. 318 s.
6. KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. 414 s.
7. METEŇKO, Jozef, Iveta BAČÍKOVÁ a Martin SAMEK. Kriminalistická taktika. Brno: Václav Klemm, 2013. ISBN 978-80-87713-08-2. 308 s.
8. MUSIL, Jan. Kriminalistika. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. 269 s.
9. PJEŠČAK, Ján. a kol.: Kriminalistika, Praha: Vydavatelství Naše vojsko nakladatelství a distribuce knih, 1986. ISBN 28-079-86. 304 s.
10. PORADA, Viktor a Peter POLÁK. Kriminalistika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6. 512 s.
11. PORADA, Viktor. Kriminalistika: (úvod, technika, taktika). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. 312 s.
12. PORADA, Viktor. Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9. 464 s.
13. PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVANA. Základy kriminalistiky. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-80-86795-50-8 164 s.
14. SAFERSTEIN, Richard. Forensic science: From the crime scene to the crime lab, New Jersey: Pearson, 2019. ISBN 0-13-139187-9 (978-0-13-139187-1). 593 s.

15. ŠIMOVČEK, Ivan. Kriminalistika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8. 408 s.

Legislativní dokumenty

1. *Trestní předpisy: redakční uzávěrka ..* Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-240-1. 464 s.
2. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích.* Vydání: dvanácté. Praha: Armex, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-53-3. 124 s.

Seznam zkratek

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

SKPV – služba kriminální policie a vyšetřování

TŘ – trestní řád

IS – informační systém

OKTE – odbor kriminalistické techniky a expertíz

MOS – modus operandi systém

IOS – informační operační středisko

PČR – Policie České republiky

ÚO – územní odbor

KŘP – krajské ředitelství policie

OŘ – okresní ředitelství

Přílohy

Příloha č. 1⁷⁰

JID: [REDACTED]

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha II
Místní oddělení Smíchov
Na Bělidě 272/5, 150 00 Praha 5

Č. j. KRPA [REDACTED]

Praha 8. listopadu 2021

Počet stran: 2

Protokol o ohledání místa činu (§ 113 trestního řádu)

I.

Ohledání provedli:

prap. Bc. [REDACTED]

Ohledání přítomni:

Sona [REDACTED]

Důvod ohledání:

NP KRÁDEŽ VLOUPÁNÍM DO OA [REDACTED]

Začátek ohledání:

07.11.2021 v 15:15

Místo ohledání:

PRAHA, ul. JANÁČKOVO NÁBŘEŽÍ, [REDACTED] podélném stání před vchodem do domu

Podmínky ohledání:

Denní doba, venkovní prostory, sucho, teplota +5°C, zataženo

Způsob ohledání:

Koncentrický

II.

Předmětem ohledání je osobní motorové vozidlo tovární značky Volkswagen Passat 2.0 TDI slovenské registrační značky [REDACTED] které je v době ohledání zaparkované na podélném parkovacím stání při levém okraji jednosměrné ulice Janáčkovo nábřeží, Praha 5-Smíchov, před domem č.p. 86/7. Vozidlo je zaparkované motorovou částí ve směru ke křižovatce ulice Janáčkovo nábřeží a Lesnická.

Vnější ohledáním vozidla bylo zjištěno, že vozidlo má rozbitou skleněnou výplň u zadních levých dveří. Část střepeů zůstala v okenním rámu, část je po levé straně vozidla a část je uvnitř vozidla. Na levém středovém sloupku vozidla je zhruba uprostřed vidět vryp do kovové části okenního rámu. U tohoto vrypu je lehce posunutá gumová těsnění okna. Žádné další poškození, krom běžného poškození vzniklé provozem vozidla na pozemních komunikacích nebylo na vozidle nalezeno.

Vnitřním ohledáním vozidla bylo zjištěno, že na předním sedadle se nachází kus umělé hmoty fialové barvy. Před sedadlem řidiče se na podlaze vozu nachází kobereček černé barvy s bílým lemováním. Před sedadlem řidiče je trojramenný multifunkční volant. Palubní přístroje vozidla jsou v pořádku a bez poškození. Vozidlo se startuje pomocí tlačítka start-stop. Ve středovém panelu je umístěn dotykový displej, který je bez poškození. Pod displejem je ovládání klimatizace, pod klimatizací je umístěna řadicí páka vozidla. Na předním sedadle spolujezdce se nic nenachází. Před předním sedadlem spolujezdce je na podlaze vozu umístěn klíč pro utahování šroubů kol.

[REDACTED]

⁷⁰ Příloha č. 1 - Protokol o ohledání místa činu 1. část – zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

2. strana
protokolu o ohledání místa činu

Přihrádka před předním sedadlem spolujezdce je uzavřená, středová loketní přihrádka vozu je uzavřená. Na levém zadním sedadle vozu je několik střepů od rozbité skleněné výplně. Zde je místo, kde byl uložen odcizený batoh černé barvy. Před levým zadním sedadlem spolujezdce je na podlaze vozu modrá batoh s obsahem. Na batohu a kolem něj je několik střepů. Na pravém zadním sedadle je umístěna mikina bílé barvy na které je položena taška zelené barvy s obsahem. Před pravým zadním sedadlem se na podlaze vozu nic nenachází.

V zavazadlovém prostoru vozidla se na jeho levé straně nachází batoh zelené barvy s šedými popruhy. Před tímto batohem si u okraje zavazadlového prostoru nachází schránka červené barvy s výstražným trojúhelníkem. Za batohem jsou uloženy dva páry turistických bot. Vedle těchto bot je mikina zelené barvy. Při pravém okraji zavazadlového prostoru se nachází pár pantoflí s motivy kytiček. U těchto pantoflí se nachází popruh růžové barvy a vak černé barvy. Roletka zavazadlového prostoru ve voze chybí.

III.

Stálá výjezdová skupina služby kriminální policie a vyšetřování Praha II na místo nepovolána. Služební pes nenasazen z důvodu neúčelnosti. Na místě nebyly zajištěny žádné stopy. Na místě pořízena fotodokumentace v počtu 22x fotografií

Ohledání místa činu bylo ukončeno dne **07.11.2021** v **15:25** hodin.

Ohledání přítomni:

Sona [redacted]
(přítomna ohledání místa činu, z časových důvodů nepřítomna sepsání protokolu o ohledání místa činu, poučena o možném dodatečném seznámení se s tímto protokolem)

Ohledání provedli:

prap. Bc. [redacted]
inspektor

⁷¹ Příloha č. 2 - Protokol o ohledání místa činu 2. část – zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha II
Místní oddělení Smíchov
Na Bělidle 272/5, 150 00 Praha 5

Č. j. KRPA [redacted]

V Praha 5 dne 8.12.2021

FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE

NP KRÁDEŽ VLOUPÁNÍM DO OA

Počet fotografií: 21

Počet stran: 15

Vypracoval:

prap. [redacted]

inspektor

noor. [redacted]

Dokumentaci zhotovil: prap. [redacted], typ a značka fotoaparátu: Canon Power Shot
SX 400 IS.

Dokumentaci záložoval: [redacted]

⁷² Příloha č. 3 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

Příloha č. 4⁷³

Foto č. 1 (soubor: IMG_4863.JPG)

Foto č. 2 (soubor: IMG_4864.JPG)

⁷³ Příloha č. 4 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – foto z místa činu, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

Příloha č. 5⁷⁴

Foto č. 3 (soubor: IMG_4865.JPG)

Foto č. 4 (soubor: IMG_4866.JPG)

⁷⁴ Příloha č. 5 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – foto z místa činu, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

Příloha č. 6⁷⁵

Foto č. 5 (soubor: IMG_4867.JPG)

Foto č. 6 (soubor: IMG_4868.JPG)

FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE | Strana: 4/15 | č. j. KRPA [redacted]

⁷⁵ Příloha č. 6 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – foto z místa činu, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

Foto č. 19 (soubor: IMG_4881.JPG)

Foto č. 20 (soubor: IMG_4882.JPG)

⁷⁶ Příloha č. 7 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – foto z místa činu, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

Příloha č. 8⁷⁷

Foto č. 21 (soubor: IMG_4883.JPG)

Příloha č. 9⁷⁸

Textová legenda k fotografické dokumentaci:

č.	popis
1	celkový pohled
2	sloup vo
3	přední částí oa
4	levá strana oa
5	levá strana oa
6	poškozené okno LZ dveří
7	zadní částí oa
8	pravá strana oa
9	okno PP dveří
10	poškození okna
11	přední částí interiéru
12	přední sedadla
13	tachograf
14	přední sedadla
15	pravé zadní sedadlo
16	levé zadní sedadlo
17	zavazadlový prostor
18	pravé přední sedadlo
19	stopa č. 1
20	stopa č. 2
21	stopa č. 2

⁷⁷ Příloha č. 8 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – foto z místa činu, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha

⁷⁸ Příloha č. 9 – Vzor formuláře Fotografická dokumentace – textová legenda, zdroj: Policie ČR – SKPV Praha